

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

10. SINIF

4. ÜNİTE: AHLAKİ TUTUM ve DAVRANIŞLAR

AHLAK İLE TERBİYE ARASINDAKİ İLİŞKİ

Neler Öğreneceğiz?

- Terbiye kavramının terim ve sözlük anlamı
- Ahlak ve terbiye arasındaki ilişki
- İman ve ibadetlerin terbiye ve ahlaka etkisi
- Kur'an-ı Kerim ve sünnetten insanın güzel ahlak kazanmasına yönelik örnekler

Sözlük Anlamı

Mizaç, tabiat, huy, karakter

Terim Anlamı

İnsanın iyi veya kötü olarak vasıflandırılmasına yol açan manevi nitelikler, huylar ve bunların etkisiyle ortaya konan iradeli davranışlarının bütünüdür.

Sözlük Anlamı

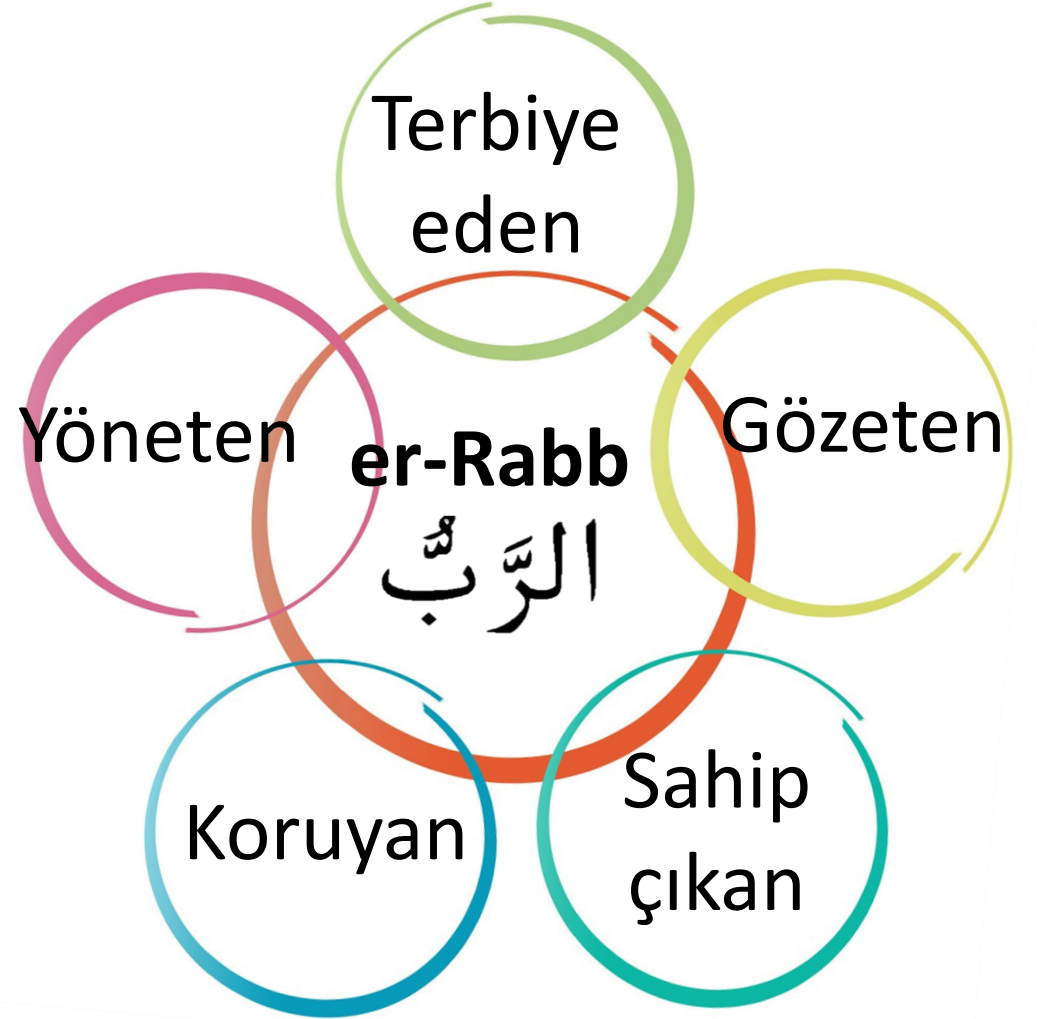
İslah etmek, düzene koymak, idare etmek, eğitmek, gözetmek

Terim Anlamı

Eğitim yoluyla amaçlanan davranışları ortaya çıkarmak.

Terbiye kavramı, Yüce Allah'ın isimlerinden olan "**Rab**" ile yakından ilgilidir.

İnsanın beden, zihin ve ahlak bakımından geliştirilip olgunlaştırılmasıdır.

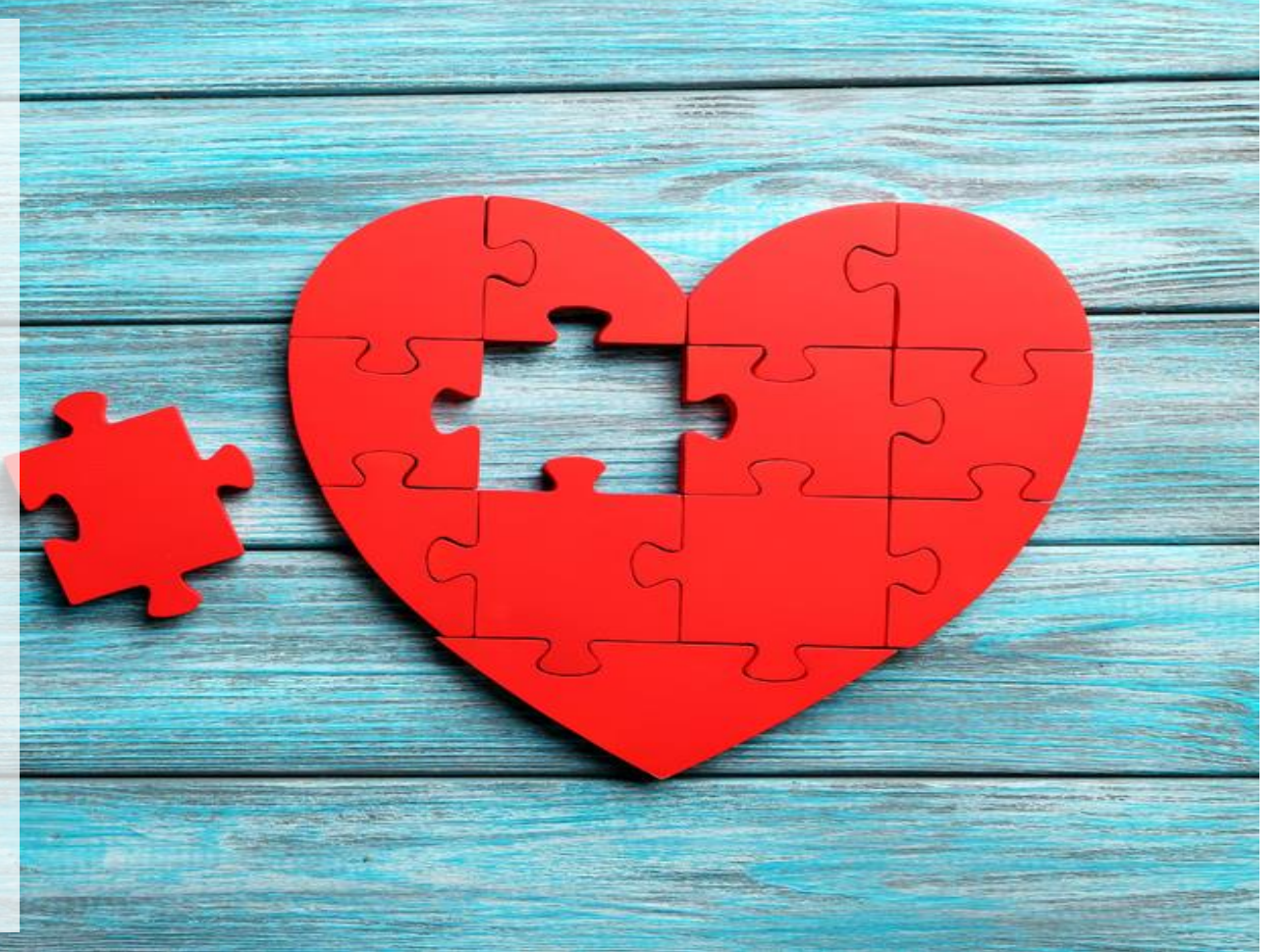

Ahlak eğitimi ilk önce **ailede** başlar, **okul** ve **toplum** içerisinde devam eder.

İnsanın ahlaki özellikleri, **terbiye** sonucunda değişebilir.

İslam ahlak anlayışında insan, **peygamberler vasıtasıyla** gelen vahiy ile kötülüklerden temizlenerek gerçek iyiliğe erişebilir.

“Ben muallim (öğretici/eğitici) olarak gönderildim.”

(İbn Mâce, Sünnet, 17.)

“ Ümmîlere (bilmeyenlere) içlerinden, kendilerine ayetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab’ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O’dur... ”

(Cuma suresi, 2. ayet.)

İslam'a göre **iman**; kişiyi **ahlaki güzelliklere** yönelten ve onu **kötülüklerden alıkoyan** dinamik bir kuvvettir.

Din ve ahlak, insanın yaratılışında var olan **yüce duygulardır**.

İnsan, İslam ahlakının öngördüğü **terbiye** ile yaratılışında var olan **inanma duygusuna** ve **güzel ahlaka** yönelmiş olur.

- Ahlakın güzelleşmesi iyi bir **karakter eğitimi** ile mümkündür.
- Karakterin oluşması **yaşam boyu** devam eden bir süreçtir.

Sağlam bir karakter için insanın;

Doğru bir
inanç
sistemine
sahip olması

İnanç sistemine
uygun bir
yaşantı sürerek
iradesini
güçlendirmesi

İman ile iradesini
ibadetler ve
iyi işlerle
göstermesi
gerekir.

- İslam'a göre **ibadetler** ise; kalbi kötülüklerden temizleyerek insanın **şahsiyetli** olmasına yardımcı olur.
- İnsanın kendisine olan **güvenini** artırır, **metanet** ve **cesaretini** güçlendirir, **karakterini** sağlamlaştırır.

Namaz insanı güvensizlik ve yalnızlık duygularından uzaklaştırarak **sağlıklı** ve **dengeli** bir kişi haline getirir.

İnsanın
yaşantısını
düzene koyar.

Zamanı yönetme
bilinci meydana
getirir.

“(Resulüm!) Sana vahyedilen Kitab’ı oku ve namazı kıl. Muhakkak ki namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah’ı anmak elbette (ibadetlerin) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir.”

(Ankebût suresi, 45. ayet.)

- Oruç ibadeti **takva** sahibi olmaya vesiledir.
- Takva ise insanın her türlü kötülükten uzaklaşarak özü ile sözünün bir olması demektir.

Oruç ibadetinin tıbbi faydalarının yanında psikolojik faydaları da vardır.

Oruç **irademizi güçlendirir**, sevgi ve şefkat duygularını geliştirir.

Oruç ibadeti **duygu kontrolü** ve yönetimidir.

İslam dini zekâtı farz kılarak, insanın karakterini fedakârlık erdemi üzerine inşa etmeyi hedeflemiştir.

Zekât ve sadaka
sosyal
dayanışmayı
sağlar.

Bencilliği törpüler
ve kişiyi bencillikten
kurtarır.

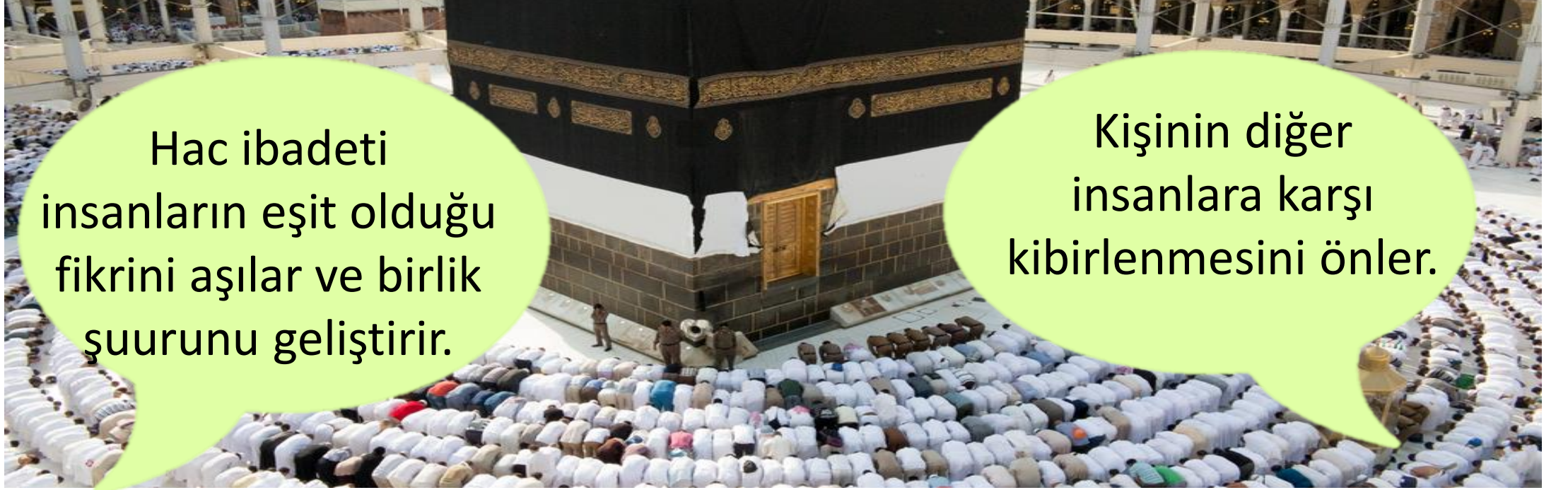
“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir.”

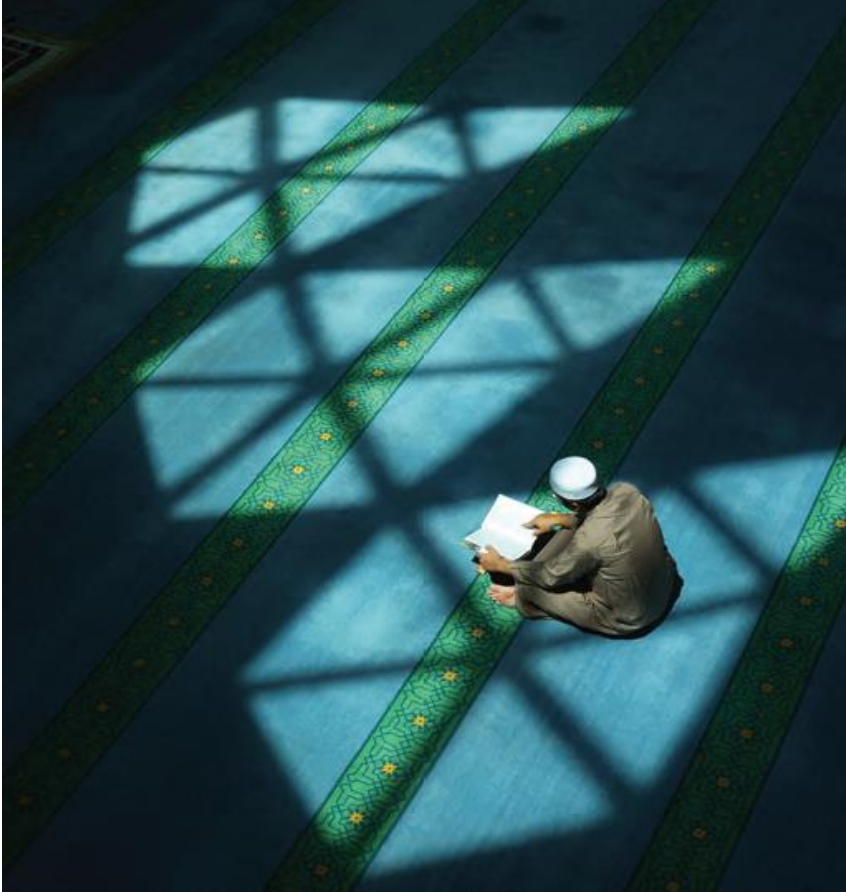
(Âl-i İmrân suresi, 92. ayet.)

İnsanın hem Allah (c.c.) hem de insanlarla olan ilişkilerini düzenlemekte etkili olan hac ibadeti, bedenî olduğu kadar malî bir özellik taşır.

Hac ibadeti insanların eşit olduğu fikrini aşar ve birlik şuurunu geliştirir.

Kişinin diğer insanlara karşı kibirlenmesini önler.

- İbadetlerin düzenli olarak yapılması, **irade terbiyesinde** son derece etkilidir.
- Ancak ibadetin iradeye tesir edebilmesi için hem devamlı olması hem de belli bir bilinç düzeyinde (ihlas ile) yapılmış olması gerekir.

1. İslam'a göre ibadetler, kalbi kötülüklerden temizleyerek insanın şahsiyetli olmasına yardımcı olur. İnsanın kendisine olan güvenini artırır, metanet ve cesaretini güçlendirir. Ayrıca karakterini sağlamlaştırır. İbadetlerin düzenli olarak yapılması, irade ve ahlak terbiyesinde son derece etkilidir. Ancak ibadetin iradeye tesir edebilmesi için hem devamlı olması hem de belli bir bilinç düzeyinde (ihlas ile) yapılmış olması gerekir.

Bu parçada ibadetlerin hangi yönüne değnilmemiştir?

- A) İrade terbiyesindeki rolüne
- B) Psikolojik yönüne
- C) Toplumsal yönüne
- D) Ahlaki gelişime etkisine
- E) Kişilik oluşumuna etkisine

2. AŐađıdakilerden hangisi terbiye kavramının kapsamı içinde yer almaz?

- A) İslah etmek
- B) Düzene koymak
- C) İdare etmek
- D) Eğitmek
- E) Tanımak

Neler Öğrendik?

- Terbiye eğitim yoluyla amaçlanan davranışları ortaya çıkarmak anlamına gelmektedir.
- İnsanın ahlaki özellikleri terbiye sonucunda değişebilir.
- İbadetlerin **düşünce yönetimi, davranış yönetimi ve irade yönetimine** olumlu etkileri vardır.
- Kur'an-ı Kerim ve sünnetin insanın ahlakını **terbiye edici** bir yönü vardır.

Hazırlayan
Halime KARAMAN